

Österbottens välfärdsområde
Pohjanmaan hyvinvointialue

Yhteenvedo Pohjanmaan hyvinvointialueen valmistelun due diligencestä

Yhteisiä huomioita Pohjanmaan hyvinvointialueen kuntayhtymään sulautuvien organisaatioiden ja sote-toimintonsa siirtävien kuntien sopimuksista

Antti Korpi, Jessica Dahlfors, Felix Lindkvist ja Ninni Luoma

Tiivistelmä

Kunnat ja organisaatiot, joista sote-toimintoja siirtyy Pohjanmaan hyvinvointialueen kuntayhtymälle 1.1.2022 alkaen ovat syöttäneet keväällä 2021 sopimuksia erityisesti palvelu-, tukipalvelu- ja ICT-sopimusten ryhmissä sekä jossain pienemmissä ryhmissä ja vastanneet kyselyihin. Sopimukset on ryhmitelty tarkoituksenmukaisella tavalla ja niistä on tehty ns. due diligence -tarkastus, jossa tietyt asiat on systemaattisesti tarkistettu ja taulukoitu sopimuksista. Jokaisesta sopimuksista syöttäneestä organisaatiosta on laadittu organisaatiokohtainen raportti, joka on toimitettu tai toimitetaan kyseiselle organisaatiolle itselleen. Tämä yhteenveto koskee kaikkia sopimuksia, joita on syötetty Pohjanmaan hyvinvointialueen due diligence -ryhmälle. Ryhmään on kuulunut hyvinvointialueen juristi ja kolme sopimuksia läpikäynyttä oikeustieteen opiskelijaa. Tämä raportti sisältää sopimusten läpikäynnistä havaitut keskeiset laadulliset havainnot ja johtopäätökset sekä koonnin kaikkien sopimusten määrästä mittakaavan hahmottamiseksi. Kokonaistilanne siirtyvien sopimusten osalta on kohtalaisen hyvä, mutta esille nousi tiettyjä kehittämiskohteita ja puutteellisuuksia, joita raportissa nostetaan esille.

Sisällysluettelo

Tiivistelmä	2
1 Johdanto	4
2 Keskeiset havainnot	5
3 Johtopäätökset.....	14
Lähteet	15

1 Johdanto

Pohjanmaan hyvinvointialueen kuntayhtymän valmistelu sisältää kunnilta ja hyvinvointialueeseen sulautuvilta sosiaali- ja terveydenhuollon organisaatiolta hyvinvointialueelle siirtyvien sopimusten juridisen läpikäynnin. Järjestämisvastuun siirtymisen vuoksi organisaatioiden on siirrettävä palvelutuotantoon ja tukipalveluihin liittyvät sopimukset kuntayhtymälle. Vaasan sairaanhoitopiirin juristi on ollut projektin projektipäällikkö. Sopimusten läpikäymiseen on palkattu kolme juridiikan alan opiskelijaa ja lisäksi Vaasan kaupungin sote-alan hallintopäällikkö on auttanut sopimusten siirtämisessä.

Sopimuksen käsite on ymmärretty projektissa laajasti. Sopimukseksi on katsottu kirjallisten sopimuksen muotoon tehtyjen asiakirjojen lisäksi mm. kokouspöytäkirja, viranhaltijapäätös, sähköposti, lasku, toimitusvahvistus tai sitoumus, kun on ollut tiedossa, että lain varallisuusoi-keudellisista oikeustoimista mukaista tarjous–vastaus -mekanismia on noudatettu. Vaikka so-pimuksiksi on katsottu kaikki edellä mainitut, tarkemmassa raportoinnissa on keskitytty sellai-siin sopimuksiin, joilla on taloudellista arvoa ja jotka aiheuttavat velvoitteita hyvinvointialueen kuntayhtymälle.

Sopimusten siirron projektiryhmä on vastaanottanut yhteensä 783 sopimusta, joista 566 on nähty todennäköisimmin hyvinvointialueelle siirtyviksi ja tutkittu. Sopimuksia on pyydetty PDF-muodossa sähköiseen TEAMS-ympäristöön. Niitä on syötetty suurimmaksi osaksi PDF-muo-dossa ja taulukoitu syöttäjien toimesta. Joitakin tiedostaja on syötetty Word-dokumentteina. Sopimuksia on pyydetty ja vastaanotettu seuraavissa kategorioissa: ICT-sopimukset, operaat-torisopimukset, palvelusopimukset, tukipalvelusopimukset, tavara- ja tarvikkesopimukset ja ti-lavuokrasopimukset. Lisäksi turvallisuus- ja vartiointisopimukset on eritelty omaksi ryhmäk-seen syötettyjen sopimusten osalta. ICT-sopimusten ryhmä käsittää sekä laite- että ohjelmis-tosopimukset sekä sekalaisia muita ICT-sopimuksia. Kunnat siirtävät 2M-IT:n liikkeenluovu-tuksissa sote-ICT:tä 2M-IT:lle. Tässä on kuntakohtaisia eroja esimerkiksi siirtyvän henkilöstön osalta. Kunnat siirtävät joko 2M-IT:lle tai hyvinvointialueelle ylipäätään vain sote-ICT:tä ja esi-merkiksi sivistystoimi jää ohjelmistoinen kuntaan. Palveluiden nykyisen tuotantotavan vuoksi tämä voi aiheuttaa pohdintaa ICT-sopimusten jaettavuuden suhteen. Ohjelmistojen osalta on käytetty ICT-johtajalta saatua malliluetteloita, jonka mukaan ohjelmistoja on pyydetty. Tämä on ollut hyvä pohja, vaikka joskus kunnat ovat vaihtaneet toimittajaa. Luetteloidut ohjelmistot tulisi olla syötettyinä joko hyvinvointialueen valmistelun sopimusten siirron projektiryhmälle tai 2M-IT:lle. Palvelusopimuksilla tarkoitetaan itse sosiaali- ja terveydenhuollon toimintaan liittyviä muita kuin ICT-sopimuksia. Tukipalvelusopimuksilla tarkoitetaan ydintoiminnan tukemiseen liittyviä sopimuksia.

Sopimusten siirron projektiryhmässä on taulukoitu tarkempaa due diligenceä varten projekti-ryhmälle kuuluvat tai syötetyt ICT-sopimukset, palvelusopimukset ja tukipalvelusopimukset. Näistä sopimuksista on systemaattisesti tarkastettu ja taulukoitu seuraavat asiat: irtisanomis- ja purkamisehdot, siirtotilanteen vastuuorganisaatio, pääasiallinen sisältö, sopimuksen nimi/sopimuskumppani, allekirjoitukset, pilkottavuus, kilpailutukset, yleiset sopimusehdot (YSE), voimassaoloaika ja optiot, mahdollinen lainvastaisuus, hyvinvointialueeseen kohdis-tuva sopimussakko tai vahingonkorvausehto, omistus- ja immateriaalioikeudet, siirrettävyys, tietosuojalauseke, salassapitolauseke, minimivelvoite, sovellettava laki ja erimielisyyksien rat-kaiseminen ja sopimuksen vuosivolyymi euroissa. Kilpailutukset on tarkistettu kansallisten kyn-nysarvojen osalta. Lisäksi oleellisia huomioita on kirjattu Excel-taulukon ”Muuta huomioitavaa” -sarakkeeseen.

ICT-sopimuksista on taulukoitu palvelu- ja tukipalvelusopimuksista taulukoitujen asioiden päälle laajentamismahdollisuudet, erikseen mitä liitteitä puuttuu, kattavuus, mahdollisuus hin-
nantarkistukseen kesken sopimuskauden, hankinta-arvo ja hankintadokumentaatio/sen puut-
tuminen. Laajentamismahdollisuudet on lisäksi taulukoita Vaasan, Pietarsaaren sosiaali- ja
terveysviraston sekä Mustasaaren palvelusopimuksista sekä tietyistä sosiaali- ja terveyskes-
kuksen toimialajohtajan kanssa keskustelluista sopimuksista. Palvelusopimukset on taulukoitu
alakategorioihin toimialoittain. Pohjana on käytetty kahta taulukkoa, joihin hyvinvointialueen
valmistelun aikana on hahmoteltu, mikä toiminta kuuluu minkäkin toimialan alle. Toimialajoh-
tajien kanssa on lisäksi käyty läpi, miten sopimukset järjestetään toimialoittain. Muut kerätyt
sopimusryhmät on taulukoitu tilanteen kartuttamiseksi, mutta samanlaista yksityiskohtaista
due diligenceä ei niistä ole tehty. Tilavuokrasopimusten osalta hyvinvointialueen toimitilajoh-
taja katsoo niissä olevia ehtoja, ja nykyiset vuokrasopimukset todennäköisesti irtisanotaan.
Hyvinvointialueen kuntayhtymän vuokrausperiaatteet ovat erillinen projekti, jota valmistelee
yksi sopimusten siirron projektityöntekijöistä ja jossa ovat mukana myös toimitilajohtaja ja sai-
raanhoitopiirin juristi.

Raportit on laadittu seuraavien kuntien ja kaupunkien tilanteesta: Kristiinankaupunki, Närpiö,
Korsnäs, Maalahti, Mustasaari, Vöyri, Vaasa, Laihia ja Kaskinen. Lisäksi on laadittu yhteinen
raportti Pietarsaaren sosiaali- ja terveysvirastosta, joka vastaa Pietarsaaren, Uudenkaarle-
pyyn, Luodon ja Pedersören sosiaali- ja terveydenhuoltopalveluista ja K5-kuntayhtymästä.
Luodosta oli myös syötetty vähäinen määrä sopimuksia, ja näitä koskevat arviot ovat erillisenä
kappaleena Pietarsaaren alueen raportin yhteydessä, jolloin ne voidaan peittää muilta kunnilta.
Tämä yhteenveto käsittelee kaikista raporteista ilmeneviä tietoja, jotta sopimusprojektin koko-
naistilanne tulisi esille.

Kaiken kaikkiaan sopimuksista voidaan todeta seuraavia tilastollisia tietoja:

Sopimuksia on tutkittu yhteensä: 566

Sopimusten yhteenlaskettu kokonaisarvo on: n. 50.650.000

Sopimuksia, joihin arvot on merkitty, on: 477

Sopimuksia, joista arvot puuttuvat, on: 89

2 Keskeiset havainnot

Seuraavaksi käydään läpi sopimustarkastuksessa esiin tulleita havaintoja sopimusryhmittäin.
Havainnot ovat yhteisiä kaikkien kuntien/siirtyvien organisaatioiden sopimuksille siitä huoli-
matta, että kuntakohtaisiakin eroja on. Tässä raportissa ei haluta keskittyä vertailemaan kun-
tia/organisaatioita keskenään, vaan hahmottaa kokonaiskuva sopimuksista. Seuraavassa kä-
sitellyt huomiot on poimittu kuntakohtaisista raporteista, joita kaikkia on käytetty materiaalina
tässä loppuraportissa. Huomiot ovat siinä mielessä laadullisia, että kaikkien kuntien sopimus-
kantaa ja raportteja on käsitelty samanarvoisina, vaikka joistakin kunnista on tullut jo puhtaan
kokonsa vuoksi enemmän sopimuksia kuin toisista. Kuntakohtaisissa taulukoissa ja rapor-
teissa on tarkasteltu tarkemmin yksittäisten kuntien tilannetta.

2.1 Palvelusopimukset

Palvelusopimukset on luokiteltu toimialoittain Pohjanmaan hyvinvointialueen kuntayhtymän hallintomallin mukaisesti.

2.1.1 Asiakas- ja resurssikeskus

Hyvää:

- Osa sopimuksista on ehdoiltaan hyvin kattavia.
- Osassa sopimuksia tietosuojasta on sovittu kattavasti.
- Osassa sopimuksia on noudatettu kilpailutussääntöjä mallikkaasti.

Kehitettävää:

- Mukana on paljon sopimuksia, joiden siirrosta ei ole sovittu.
- Mukana on runsaahkosti sopimuksia, joissa ei ole otettu käyttöön yleisiä sopimusehtoja
- Mukana on sopimuksia, joissa ei ole sovittu erimielisyyksien ratkaisusta.
- Osassa sopimuksia ei ole sovittu tietosuojasta, salassapidosta ja vahingonkorvauksista mitään.
- Osassa sopimuksia kilpailutussääntöjä ei ole täysin noudatettu.

2.1.2 Koti- ja asumispalvelut

Hyvää:

- Osassa sopimuksia on matala riskiarvio ja yleisesti kattavat ehdot.

Kehitettävää:

- Tietosuojalausekkeet puuttuvat osasta sopimuksia ja myös vastuun jakautumisesta voisi osassa sopimuksia sopia tarkemmin.

2.1.3 Psykososiaaliset palvelut

Hyvää:

- Mukana matalariskisiä aiesopimuksia.
- Kilpailutuksia on tehty oikeaoppisesti.
- Mukana yhteistyösopimuksia, joissa molemmat osapuolet sulautuvat HYKY:n toimintaan, joten kaikki sopimuksia eivät vaadi kummempaa huomiota.

Kehitettävää:

- Tietosuoja- ja salassapitolausekkeita puuttuu.
- Osa sopimuksista on varsin suppeita, mikä ei varsinkaan tällaisella toimialalla ole välttämättä optimaalista riskienhallinnan kannalta.

2.1.4 Kuntoutus

Hyvää:

- Toimialalla on varsin matalariskisiä sopimuksia.

Kehitettävää:

- Osa sopimuksista on varsin minimaalisia ehdoiltaan.
- Vastuunjaossa ja tietoturvassa oli osassa sopimuksia puutteita.
- Palvelua ja laskutusperusteita ei aina ole määritely kovin tarkasti.

2.1.5 Sosiaali- ja terveystieteiden keskus

Hyvää:

- Osa sopimuksista on hyvin matalariskisiä, ja hyvin muotoiltuja ehtoja mm. salassapidosta ja vaitiolosta on.
- Korkeimman riskin sopimuksia maltillisesti.
- Sopimusten siirrosta osassa sopimuksia sote-uudistus pykälä, jota voisi mahdollisesti soveltaa myös vapaaehtoiseen Pohjanmaan hyvinvointialueen syntyä.

Kehitettävää:

- Osa sopimuksista on hyvin lyhyitä ja keskeisiä ehtoja, kuten irtisanomis- ja purkamisehdot, saattaa puuttua.
- Riidanratkaisusta ei ole kaikissa sopimuksissa mainintaa, miten se hoidetaan, ja voi olla myös niin, että neuvotteluista ennen käräjäoikeuteen menoa ei mainita.
- Salassapidosta, tietosuojasta ja vahingonkorvauksista ei välttämättä sovita.
- Liitteitä saattaa puuttua runsaastikin. Suurempana puutteena jokusesta sopimuksesta puuttuu allekirjoituksia.

2.1.6 Sairaalapalvelut

Hyvää:

- Ryhmässä on matalariskisiä ja selkeitä sopimuksia.
- Osa sopimuksista aiheuttaa hyvin vähän toimenpiteitä, koska mukana on myös kuntien Vaasan sairaanhoitopiirin kanssa tekemiä sopimuksia.
- Mukana myös sopimuksia, jotka eivät aiheuta kustannuksia.

Kehitettävää:

- Mukana on joitakin sopimuksia, joista puuttuvat allekirjoitukset.
- Mukana on sopimuksia, joissa ei ole joitakin keskeisiä ehtoja, kuten irtisanomis- ja purkamisehtoja, ollenkaan.
- Jokusta sopimusta jatkettu vain suullisella sopimuksella, joka muodostaa riskin, kun sovitusta voi olla eriävät käsitykset.

2.1.7 Kuntayhtymähallinto

Hyvää:

- Vähäinen määrä sopimuksia, joten pelkkä materiaaliin tutustuminen ei vie paljon aikaa.
- Mukana sopimuksia, joissa ei ole ollenkaan vuotuisia kuluja.
- Mukana sopimuksia, jotka sisältävät esimerkiksi yhteistyötä oppilaitosten kanssa, jolla voi olla hyvinvointialueen toimintaa kehittävä vaikutus.
- Paikoin HYKY-siirron kannalta hyviä ehtoja, kuten, että tilaaja voi siirtää sopimuksen omin päin toiselle julkisoikeudelliselle yhteisölle.

Kehitettävää:

- Osa sopimuksista sisältää esimerkiksi EU-oikeudellista pohdittavaa, jota tulee jatkossa miettiä tarkemmin solmittaessa sopimuksia.
- Osa sopimuksista pitää myös jakaa, kun hallinnossa sopimuksia, jotka eivät siirry kokonaan HYKY:yn, joten tämäkin voi aiheuttaa pohdintaa.
- Ainakin liitteet ovat puutteellisia osassa sopimuksia.

2.2 Tukipalvelusopimukset

Tukipalvelusopimukset on eritelty siivouspalveluihin, pesulapalveluihin, materiaali- ja henkilökuljetuksiin, turvallisuuspalveluihin, ruokahuoltoon, laitteidenhuoltoon, sertifikaatteihin ja muihin tukipalveluihin.

2.2.1 Siivouspalvelut

Hyvää:

- Mukana on hyvin laadittuja sopimuksia.
- JYSE:jä on käytetty kohtuullisen hyvin.

Kehitettävää:

- Mukana oli joitakin sopimuksia, jotka ylittävät kansallisen kynnyksarvon mutta joita ei ole kilpailutettu.
- Laatuvaatimuksista, purkuehdoista ja riidanratkaisusta ei ole välttämättä ehtoja.
- Mukana jokunen allekirjoittamaton sopimus.
- Ei varsinainen kehittämiskohde sopimuksista, mutta osan kunnista hoitaessa siivouspalvelut itse voi tulla mietittäväksi, miten kyseinen asia hoidetaan niiden osalta HYKY:ssä.

2.2.2 Pesulapalvelut

Hyvää:

- Mukana on kompakteja sopimuksia, joissa on kaikki tarvittava.
- Mukana puitesopimukseen perustuvia sopimuksia, jolloin ollaan sopimusteknisesti hyvällä tasolla.

- Kilpailutuksista ei ole kuntakohtaisista raporteissa suurta määrää huomautuksia.
- Osassa sopimuksista on sovittu myös varsin seikkaperäisesti, joka voi olla hyvä riitojen välttämiseksi.
- Suurimpiin pesumääriin sovelletaan yleisiä sopimusehtoja ja kilpailutukset niissä myös ovat myös kunnossa.

Kehitettävää:

- Ei varsinaisesti sopimukseen liittyvä kehittämiskohde, mutta jos kunta on hoitanut pesu-lapalvelut omana toimintana, voi tämä aiheuttaa miettimistä HYKY:ssä.
- Sopimusten siirrosta ei oikein ole mainintoja.

2.2.3 Materiaalikuljetukset

Hyvää:

- Jokusessa sopimuksessa oli valmiina yhden vuoden optio.
- Mukana hyvin laadittuja sopimuksia.

Kehitettävää:

- Kilpailutuksia ei ole välttämättä hoidettu asianmukaisesti kynnyksarvon ylittyessä.
- Sopimuksen päättämisestä (irtisanominen, purku) ei välttämättä kunnan ehtoja.
- Mukana jokunen varsin tärkeäkin sopimus, jota ei ole allekirjoitettu.

2.2.4 Henkilökuljetukset

Hyvää:

- TeeSe Botnian puitesopimuksia löytyy, jota voi pitää ihan hyvänä toiminnan jatkumisen kannalta.
- Löytyy pienienkin taksifirmojen kanssa sopimuksia, joihin sovelletaan yleisiä sopimusehtoja.

Kehitettävää:

- Sopimuksista puuttuu liitteitä.
- Tämä ei ole varsinainen kehityskohde, mutta on hyvä tietää, että jokusen kunnan palvelut ovat uuden kilpailutuksen kohteena, mikä tarkoittaa, että tässä vaiheessa ei kaikilta osin tiedetä vielä HYKY:yn siiryvää sopimusta.
- On epäselvää, miten jotkut kunnat hoitavat esimerkiksi vammaispalvelulain velvoitteen, koska sopimuksia ei ole tullut kaikkialta.

2.2.5 Turvallisuuspalvelut

Hyvää:

- Mukana hyviä ja selkeitä sopimuksia.
- Erimielisyyksien ratkaisusta muistettu sopia.
- Monet sopimukset ovat vuosivolyymltään matalia, mikä tarkoittaa vähäisempää huolta kilpailutuksista.

- Sopimuksissa voi olla mukana myös optioita.

Kehitettävää:

- Ei ole välttämättä sovittu kaikista eteen tulevista tilanteista, kuten purkutilanteesta.

2.2.6 Ruokahuolto

Hyvää:

- Mukana on laadukkaita sopimuksia.
- Mukana on TeeSe:n sopimuksia, jolloin toiminnan jatkuminen ei ainakaan liene ongelma.

Kehitettävää:

- Osa sopimuksista on hyvin lyhyitä.
- Aina kirjallista sopimusta ei ole ainakaan syötetty.
- Mukana on jokunen allekirjoitukseton sopimus.

2.2.7 Laitteiden huolto

Hyvää:

- Puitesopimuksia on käytetty.
Sopimukset ovat arvoltaan varsin matalia, joten kilpailutuksista ei etupäässä tarvitse huolehtia.

Kehitettävää:

- Liitteitä esim. hinnoista saattaa puuttua.

2.2.8 Sertifikaatit

Kunnat eivät olleet syöttäneet sopimuksia liittyen tähän kategoriaan.

2.2.9 Muut tukipalvelusopimukset

Hyvää:

- Vaikka joukossa on monenlaisia sopimuksia, osa niistä on hyvin laadittuja.
- Mukana on myös sopimuksia, joista kunta saa tuloja.

Kehitettävää:

- Ääritapauksissa kirjallinen sopimus puuttuu kokonaan.
- Sopimuksista saattaa puuttua keskeisiä ehtoja kokonaan.

2.3 Tavara ja tarvikesopimukset

2.3.1 Vaatteet ja suojarusteet

Hyvää:

- Löytyy puitesopimusten käyttämistä.

Kehitettävää:

- Joukossa oli jokunen varsin pitkä, jopa kokonaisen vuoden mittainen irtisanomisaika.
- Ääritapauksessa palvelua käytetään, mutta kirjallista sopimusta ei ole.

2.3.2. Lääke- ja hoitotarvikkeet

Hyvää:

- Löytyy puitesopimusten käyttämistä.
- Mukana on kompakteja ja selkeitä sopimuksia.
- Mukana hyvin laadittuja sopimuksia.

Kehitettävää:

- Vastuunjaosta ja sen seurauksista ei välttämättä ole oikein sovittu.
- Liitteitä saattaa puuttua.
- Löytyy jokunen allekirjoittamaton sopimus, joka tuo automaattisesti korkean riskiluokan.

2.3.3 Tulostimet ja muut vuokrakoneet

Hyvää:

- Mukana on hyvin laadittuja sopimuksia.

Kehitettävää:

- Mukana on myös sopimuksia, jotka ovat niin lyhyitä, että tärkeitä ehtoja puuttuu.
- Vastuunjako vahingonkorvauksista ei aina ole optimaalinen.
- Riitojen ratkaisu saattaa olla suoraan tuomioistuimessa.

2.3.4 Siivous- ja keittiötarvikkeet

Kunnat eivät olleet syöttäneet sopimuksia tästä alaryhmästä.

2.3.5 Sähkö sopimukset

Tämän ryhmän sopimuksia on tullut kunnista vähän.

Hyvää:

- Sopimukset alittavat hankintalain kynnyksarvot, ja suora hankintaa on siksi voitu käyttää

Kehitettävää:

- Yleisiä ehtoja ei ole välttämättä mukana.

2.3.6 Toimistotarvikkeet

Hyvää:

- Sopimuksissa on mukana yleisten ehtojen soveltamista.
- Puitesopimusten soveltamista on käytössä.

Kehitettävää:

- Arvot voivat olla epäselviä mutta tällä on vahva liityntä vuosittaisiin tilausmääriin.

2.3.7 Ajoneuvot ja vakuutukset

Hyvää:

- Yleisiä ehtoja sovelletaan.
- Sopimukset alittavat hankintalain kynnyksarvot ja näin ollen suora hankintaa on voitu käyttää.

Kehitettävää:

- Tässäkin vähäisessä määrässä sopimuksia ei kaikilta osin ole allekirjoituksia. Muita tärkeitä asioita, kuten sovellettavia yleisiä ehtoja, voi puuttua.
- Vaikka yleisten ehtojen soveltaminen on sinänsä todettu hyväksi (helpottaa riitatilanteita), on todettava, että välillä ehdot ovat tiukkoja ja HYKYLle epäedullisia. Pitäisi käyttää esim. JYSE:ä.

2.3.8 Muut tavara- ja tarvikesopimukset

Tämä on ylimääräinen ryhmä, johon on syötetty sopimuksia, joita ei oikein ole osattu muihin ryhmiin luokitella. Tästä syystä kunnat ovat syöttäneet sopimuksia rajatusti. Sopimukset koskevat etupäässä hoivakalusteiden hankintaa, inkontenssi- ja hygieniatuotteita sekä päivittäis- ja käyttötavaroiden ostosopimuksia

Hyvää:

- Mukana on ehdoiltaan hyviä sopimuksia.

Kehitettävää:

- Etenkin kalustesopimuksista puuttuu paikoitellen arvoja.

2.4 ICT-sopimukset

ICT-sopimuksissa on sekä laite- että palvelusopimuksia. ICT-sopimusten sovellukset on kerätty ICT-johtajalta ja 2M-IT:ltä saadun sovelluslistan perusteella. Kuntakohtaisesti on käyty läpi, mitä sovelluksia on tullut mistäkin kunnista. Osa ICT-sopimuksista siirtyy kokonaan 2M-IT:lle ja osa jää Pohjanmaan hyvinvointialueen kuntayhtymään. ICT-sopimuksia ei ole tässä yhteenvedossa eritelty erikseen alakategorioihin. Suurin osa ICT-sopimuksista koskee samoja sovelluksia, jotka tulisi olla toimitettuna joka kunnasta. Myös vaikutusmahdollisuudet toimittajien ehtoihin ovat rajalliset. Sovelluksia on toimitettu kiitettävästi, mutta kuitenkin kaikista kunnista ei ole toimitettu kaikkia tarvittavia sovelluksia. Aina jaettavia sopimuksia ei ole haluttu toimittaa ja joillakin kunnilla osa ICT-sopimuksista on suullisia. Kuntien välillä myös vaihtelee se, mitä ne siirtävät 2M-IT:lle: Osa kunnista siirtää suhteellisen paljonkin ICT-sopimuksia hyvinvointialueelle ja osa kunnista siirtää kaikki ICT-sopimuksensa 2M-IT:lle. Tämä ryhmä käsittää joka tapauksessa suuren määrän sopimuksia. Sopimuksia on mm. koskien hoitajakutsuja ja henkilöturvajärjestelmiä, asiakas- ja potilastietojärjestelmät, toimiston monitoimilaitteita, lääkeautomaatteja, lisenssejä, varastohallintajärjestelmiä, arkistointijärjestelmiä ja palvelusetelitä. Myös ohjelmien käyttöönottoon liittyvistä käyttöoikeuksista on erillisiä sopimuksia, kuten myös viranomaisten välisiä ICT-sopimuksia löytyy, joten kirjo on laaja. Seuraavassa kappaleessa on vielä koottuna joitain tietoja ICT-sopimusten due diligencestä:

Hyvää:

- Yleisiä ehtoja sovelletaan hyvin.
- Tarvittavaksi määriteltyjä sovelluksia on varsin hyvin kunnissa, mikä helpottaa suunnittelua.

Kehitettävää:

- Vuosivolyymejä voi puuttua.
- Korkeiden riskiluokkien sopimuksia on verrattain paljon. Esimerkiksi kilpailutussääntöjä ei ole aina noudatettu.
- Immateriaalioikeuksista ei ole välttämättä sovittu.
- Mukana on sopimuksia, joista puuttuvat allekirjoitukset. Saattaa olla, että käytetään toimittajan omia yleisiä ehtoja, joita ei ole kuitenkaan syötetty kunnan toimesta.
- Sopimukset saattavat sisältää mm. hyvinvointialueeseen kohdistuvaa ankaraa vastuuta. Toisin sanoen, vaikka sopimuksissa olisi mukana muodollisesti tarvittavat asiat, osa sopimuksista on yksinkertaisesti ehdoiltaan hyvinvointialueen kannalta selvästi huonoja.
- Osa sopimuksista joudutaan jakamaan kunnan ja hyvinvointialueen välillä, eikä tämän toteuttaminen välttämättä ole täysin selvää.
- Hankintadokumentaatiot ovat usein puutteellisia, välillä ainoastaan viranhaltijapäätös järjestelmän hankkimisesta on syötetty sen sijaan, että olisi syötetty varsinainen sopimus.
- Irtisanomisajat voivat olla todella pitkiä, jopa kokonaisen vuoden mittaisia.

2.5 Teleoperaattorisopimukset

Kaikista kunnista/organisaatioista on kysytty teleoperaattorisopimuksia, koska hyvinvointialue tarvitsee teleoperaattoreita toiminnassaan. Jokusella yksittäisellä organisaatiolla on jo nyt yhteistyö Vaasan sairaanhoitopiirin kanssa, mikä tarkoittaa, että operaattorisopimusta ei tarvitse siirtää. Jotkut kunnat ovat ilmoittaneet, että mitään liittymiä ei siirry. Muuten kunnat ovat syöttäneet suurimmaksi osaksi operaattorisopimukset sopimusten siirron ryhmällä. Operaattorisopimuksista ei ole tehty erillistä tarkempaa due diligenceä.

3 Johtopäätökset

Lopuksi on tarpeen koota yhteen hieman johtopäätöksiä, jotka ovat yhteisiä kaikille syötetyille sopimusryhmille:

- On todettava ensinnäkin, että sopimusten sopimustekninen taso on hyvin vaihteleva. Osa sopimuksista on ammattimaisesti laadittu ja välillä kirjallinen sopimus puuttuu kokonaan. Liitteitä ei aina ole toimitettu kokonaan ja joskus puitesopimusta, johon toimitettu sopimus viittaa, ei ole toimitettu.
- Yhtenäisten mallipohjien tarve hyvinvointialueen aloittaessa on selvää, koska sopimus-pohjat ovat muodoltaan hyvin erilaisia tällä hetkellä.
- Sopimusten ollessa teknisesti hyvällä tasolla niissä on silti välillä hyvinvointialueen/kunnan kannalta huonoja ehtoja. Kun hyvinvointialue tulee olemaan suuri organisaatio ja siten myös monelle toimittajalle suuri sopimuskumppani, jatkossa olisi hyvä käyttää omaa neuvotteluvoimaa sen sijaan, että hyväksyttäisiin liian helposti toimittajan ”sanelmia” ehtoja.
- Kilpailutusprosessien hoito hankintasopimuksissa on hyvin vaihtelevaa, ja sopimuksia uusittaessa niiden oikeaan hoitamiseen on kiinnitettävä huomiota.
- Yleisiä sopimusehtoja on käytetty kohtalaisesti. Pitäisi kuitenkin käyttää JYSE:ä ym. yleisiä malliehtoja sen sijaan, että käytetään toimittajien omia yleisiä sopimusehtoja, jotka ovat usein epäedullisia tilaajalle.
- Liitteitä puuttuu syötetyistä sopimuksista verrattain paljon, joten sopimushallinnan taso on paikoitellen nostettava selvästi.
- Suurin osa tarvittavista sopimuksista on syötetty kuntien taholta ja mukana on myös erittäin hyviä pohjia, joista voi olla apua myös kuntayhtymän mallipohjia kehitettäessä, joten toiminnan aloittamisen kannalta tilanne on haasteista huolimatta kohtalaisen hyvä.

Lähteet

Raportissa on käytetty lähteenä kuntakohtaisia raportteja ja sopimusten due diligence -työn Excel-taulukoita.